

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА “КОСАРЕВСЬКА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ”

ЗАЯВИ № № 29459/03, 4935/04 ТА 26996/04

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

6 ГРУДНЯ 2005

Рішення у справі набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції. Воно може бути піддане редакційним правкам.

У справі “Косаревська та інші проти України”

Європейський суд з прав людини (друга секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

- п. Ж.-П. Коста, /J.-P. Costa/, *Голова*,
- п. І. Кабрал Баррето /I. Cabral Barreto/,
- П. К. Юнгвірт /K. Jungwiert/,
- п. В. Буткевич /V. Butkevych/,
- П. М. Угрехелідзе /M. Ugrekhelidze/,
- пані А. Мулароні /A. Mularoni/,
- пані Е. Фура-Сандстрьом /E. Fura-Sandström/, *судді*
- та пані С. Долле /S. Dollé/, *Секретар секції*,

Після обговорення у нарадчій кімнаті 15 листопада 2005 року виносить рішення, яке було прийнято того ж дня.

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено проти України за трьома заявами (№ № 29459/03, 4935/04 та 26996/04), поданими проти України до Суду 14 серпня та 27 листопада 2003 року відповідно трьома громадянами України пані Косаревською Зоєю Васильовною, пп. Богуцьким Валерієм Івановичем та Косаревським Леонідом Васильовичем (далі – заявники) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі – Конвенція).
2. Уряд України (далі – Уряд) було представлено його Уповноваженим: пані В. Лутковською, Міністерство юстиції.
3. 21 червня, 7 та 9 вересня 2004 року Суд вирішив направити заяви на комунікацію Уряду. Керуючись положеннями пункту 3 статті 29 Конвенції, він вирішив, що питання щодо прийнятності та суті справи мають розглядатися одночасно.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявники проживають у м. Чугуєві, Україна. Пані Косаревська Зоя Василівна народилася 1948 року п. Богуцький Валерій Іванович народився 1947 року, а Косаревський Леонід Васильович – 1950 року.
5. У 1999 та 2002 роках заявники ініціювали судові процеси проти їхнього колишнього наймача ВАТ „Чугуївська паливна апаратура” (державне акціонерне товариство) щодо отримання заборгованості з заробітної плати.
6. Рішенням від 3 березня 2003 року Чугуєвський міський суд зобов’язав товариство виплатити пані Косаревській суму у розмірі 3 500¹ грн.
7. Рішенням від 8 січня 2003 року Чугуєвський міський суд зобов’язав товариство виплатити п. Богуцькому суму у розмірі 3 997,58 грн.²

¹ Приблизно 558 ЄВРО.

² Приблизно 645 ЄВРО.

8. Рішенням від 6 жовтня 1999 року КТС зобов'язала товариство виплатити п. Косаревському суму у розмірі 1 000 грн.³
9. Оскільки рішення суду, винесені на користь заявників, залишалися невиконаними, вони звернулися зі скаргою до обласного управління юстиції, яке у липні 2003 року повідомило їм, що майно товариства-боржника знаходяться під податковою заставою та що виконання судових рішень, винесених не на його користь, було призупинене через процедуру банкрутства. Крім того, після того, як було з'ясовано, що 32,67 % акцій товариства належить державі, начальник управління послався на закон України № 2864-III „Про введення мораторію на примусову реалізацію майна” (чинний з 26 грудня 2001 року), який забороняє реалізацію майна підприємств, 25% або більше акцій яких належать державі, з метою погашення боргів.
10. Листом від 5 травня 2004 року начальник обласного управління юстиції повідомив заявникам (пані та пану Косаревським), що у січні 2004 року виконавче провадження було відновлене та що на банківські рахунки товариства був накладений арешт.
11. Листом від 25 квітня 2005 року п. Косаревський повідомив Суду, що рішення, винесене на його користь, було виконане.
12. До сьогоднішнього дня рішення, винесені на користь пані Косаревської та п. Богуцького, залишаються невиконаними.

II. ВІДПОВІДНЕ ВНУТРІШНЄ ЗАКОНОДАВСТВО

13. Відповідне внутрішнє законодавство зазначено у рішенні по справі „*Ромашов проти України*” (*Romachov c. Ukraine*) (№ 67534/01, пп. 16-19, від 27 липня 2004 року).

ПРАВО

I. ЩОДО ТРИВАЛОСТІ СПРАВИ (ЗАЯВА № 29459/03)

14. У своїй заяві, заявниця – пані Косаревська скаржиться на порушення п. 1 статті 6 Конвенції. У своїх зауваженнях у відповідь на аргументи Уряду від 21 січня 2005 року, вона вперше послалася на статтю 1 Протоколу № 1 щодо невиконання рішення, винесеного на її користь, протягом тривалого часу.

³ Приблизно 161 ЄВРО,

15. Суд нагадує, що, заява, яка розглядається, була направлена на комунікацію відповідно до положень пункту 3 статті 29 Конвенції, згідно якого заява розглядається одночасно щодо суті та щодо прийнятності. Відповідно, Суд вважає, що він не в змозі розглядати скаргу, про яку було заявлено після направлення справи на комунікацію Уряду-відповідачу (див. *mutatis mutandis* «Сокур проти України» (“*Sokur c. Ukraine*”), № 29439/02, п. 25, від 26 квітня 2005 року).

II. ЩОДО ОБ’ЄДНАННЯ ЗАЯВ

16. Суд вважає за необхідне об’єднати заяви відповідно до п. 1 правила 42 Регламенту Суду з огляду на те, що вони містять однакові факти і скарги.

III. ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ

17. Усі заявники скаржаться на невиконання рішень, винесених на їх користь, протягом тривалого часу та з огляду на це посилаються на п. 1 статті 6 Конвенції:

Пункт 1 статті 6 Конвенції

“ Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов’язків цивільного характеру (...)”

18. Один із заявників – пан Косаревський (заява № 26996/04), вважає, що невиконання рішення, винесеного на його користь, протягом тривалого часу порушує його право на мирне володіння майном, а також, що українське законодавство не надає йому „ефективних засобів правового захисту”, які б дозволяли усунути стверджуване порушення внаслідок невиконання цього рішення. Він посилається на статтю 1 Протоколу № 1 та статтю 13 Конвенції, де зазначено таке:

Стаття 1 Протоколу № 1

“ Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів.”

Стаття 13 Конвенції

„ Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження. ”

19. Уряд докоряє заявникам за невичерпання внутрішнього засобу захисту, як цього вимагає стаття 35 Конвенції, а саме: процедури оскарження дій та бездіяльності Державної Виконавчої Служби, яка займалася виконанням рішень, винесених на їх користь.
20. Заявники не погоджуються з цим твердженням Уряду.
21. Суд констатує, що аргументи схожі до тих, які подав Уряд, були відхилені у багатьох рішеннях Суду (див., наприклад, рішення у справі „*Войтенко проти України*” (*Voïtenko c. Ukraine*), № 18966/02, пп. 31 та 35, від 29 червня 2004 року; рішення у справі „*Ромашов проти України*” (*Romachov c. Ukraine*), № 67534/01, від 27 липня 2004 року, п. 27). Він не бачить жодної причини для того, щоб дійти іншого висновку у цій справі. Таким чином, Суд відхиляє попередні заперечення Уряду.
22. Далі Уряд зазначав, що держава не може бути відповідальною за відсутність коштів державного підприємства, оскільки їй належали лише 32,67 % акцій товариства і вона не могла визначати та контролювати його діяльність. Відповідно, Уряд посилався на несумісність заяви *ratione personae* з положеннями Конвенції.
23. Заявники не погоджуються з цим аргументом.
24. Суд зауважує, що навіть не зважаючи на те що Держава не володіла контрольним пакетом акцій товариства-боржника, на це товариство поширювалася дія мораторію на примусову реалізацію майна в рамках виконавчого провадження за судовими рішеннями, що винесені на користь заявників, через те що частка Держави в акціонерному капіталі товариства складала понад 25 %. Далі Суд констатує, що згаданий вище мораторій було дійсно застосовано у цьому випадку (див. пугкт 9 вище).
25. Суд нагадує, що він вже відхилив аналогічні аргументи (див. справу «*Сокур проти України*» (“*Sokur c. Ukraine*”), заява № 29439/02, пп. 34-37, від 26 квітня 2005 року). Він вирішив відхилити попередні зауваження, подані Урядом.
26. Суд постановляє, що заяви не є явно необґрунтованими у сенсі п. 3 статті 35 Конвенції. Крім того, Суд не встановив жодної іншої причини неприйнятності заяв.

IV. ЩОДО СУТІ

A. Щодо стверджуваного порушення п. 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Протоколу 1

27. У своїх зауваженнях Уряд подав аргументи, схожі на ті, які наводилися у справах „*Войтенко проти України*” (*Voïtenko c. Ukraine*) та „*Кацюк проти України*” (*Katsyuk c. Ukraine*), з метою довести відсутність порушення статті 1 Протоколу № 1 (див.

- рішення у вищезазначеній справі „*Войтенко проти України*” (*Voitenko c. Ukraine*), п. 55; у справі „*Кацюк проти України*” (*Katsyuk c. Ukraine*), № 58928/00, п. 61, від 5 квітня 2005 року.).
28. Заявники не погоджуються.
 29. Суд нагадує, передусім, що державний орган не може посылатися на відсутність ресурсів для оплати заборгованості, присудженої рішенням суду та, що тривалі затримки стосовно виконання рішення є порушенням права, гарантованого статтею 1 Протоколу 1 (див. справу „*Бурдов проти Росії*” (*Bourdov c. Russie*), № 59498/00, пп. 35 та 40, CEDH 2002-III).
 30. Суд зазначає, що рішення, винесене на користь пані Косаревської залишається невиконаним протягом більш, ніж два роки і шість місяців, рішення, винесене на користь пана Богуцького - більш, ніж два роки і вісім місяців та, що рішення КТС, ухвалене на користь пана Косаревського, залишалось невиконаним протягом майже п'яти років і шести місяців.
 31. Таким чином, утримуючись роками від вжиття заходів, необхідних для виконання остаточних судових рішень, винесених у справі, українські державні органи частково позбавили положення п. 1 статті 6 Конвенції та статтю 1 Протоколу 1 їхнього корисного ефекту.
 32. Цього достатньо Суду, щоб зробити висновок, що п. 1 статті 6 та стаття 1 Протоколу № 1 були порушені у цьому випадку. Стосовно заяви пана Косаревського (№ 26996/04), Суд також констатує порушення статті 1 Протоколу № 1.

В. Скарги заявника щодо порушення статті 13 Конвенції

33. Уряд зазначав, що національне законодавство надавало заявнику ефективні засоби правового захисту, що дозволяли йому оскаржити невиконання рішення суду, винесеного на його користь. Уряд посилається на свої попередні зауваження щодо невичерпання національних засобів правового захисту.
34. Заявник не погодився.
35. Суд посилається на свої висновки (див. пункт 21 вище) стосовно твердження Уряду про невичерпання національних засобів правового захисту. Через ці самі причини, Суд констатує, що заявник, п. Косаревський, не мав ефективних національних засобів правового захисту, гарантованих статтею 13 Конвенції, які б дозволили відшкодувати шкоду, завдану затримкою, що виникла під час провадження.
36. Відповідно, мало місце порушення статті 13 Конвенції.

III. ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

37. Відповідно до статті 41 Конвенції:

“ Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.”

A. Шкода

38. Заявниця, пані Косаревська, вимагає суму, присуджену їй рішенням суду, винесеним на її користь, а також 558 ЄВРО у якості відшкодування моральної шкоди, якої вона зазнала.
39. Заявник, пан Богуцький, не подав вимог щодо справедливої сатисфакції у встановлений строк. У своїх зауваженнях у відповідь на зауваження Уряду, він вимагає суму, яка була присуджена рішенням суду, винесеним на його користь.
40. Заявник, пан Косаревський, вимагає 828 ЄВРО у якості відшкодування моральної шкоди, якої він зазнав.
41. Уряд зазначає, що заявники не підтвердили свої вимоги. Він вважає претензії висловлені щодо моральної шкоди є надмірними та, що можлива констатація порушення сама по собі буде достатньою справедливою сатисфакцією.
42. Зважаючи на те що судові рішення на користь пані Косаревської та пана Богуцького не були виконані (див. пункт 12 вище), Суд зазначає, що той факт, що цей обв'язок залишається за державою, не підлягає сумніву. Відповідно, Суд вважає, що Уряд повинен виплатити заявникам залишок заборгованості.
43. Ухвалюючи рішення на засадах справедливості, як вимагає стаття 41 конвенції, Суд присуджує 558 ЄВРО пані Косаревській та 828 ЄВРО пану Косаревському у якості відшкодування моральної шкоди.

B. Витрати та видатки

44. Заявниця, пані Косаревська, вимагає також 10 ЄВРО у якості відшкодування витрат на машинопис і переклад, а також 9 ЄВРО на відшкодування поштових витрат яких вона зазнала під час розгляду справи у Суді. На вимогу Суду, заявниця долучила поштові квитанції на суму приблизно у 9 ЄВРО.
45. Заявник, пан Богуцький, не зробив жодної вимоги з цього приводу.
46. Заявник, пан Косаревський, вимагає 10 ЄВРО на відшкодування витрат на машинопис і переклад, а також 1 ЄВРО на відшкодування поштових витрат, яких він зазнав під час розгляду справи у Суді. На вимогу Суду, заявник долучив поштові квитанції на суму приблизно 1 ЄВРО.
47. Уряд зазначає, що немає причини для того, щоб присуджувати заявникам суму, що перевищує фактично підтверджену документами.

48. Відповідно до прецедентної практики Суду заявник не може отримати відшкодування своїх витрат, окрім як у розмірі, який базується на реальності, необхідності та обґрунтованості обчислення такого відшкодування. Беручи до уваги те, що є у його розпорядженні, та вищезазначені критерії, Суд вважає обґрунтованими суми в розмірі 19 ЄВРО та 11 ЄВРО на відшкодування витрат, пов'язаних з розглядом справи у Суді, та присуджує їх пані та пану Косаревським відповідно.

С. Пеня

49. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки (*le taux d'intérêt de la facilité de prêt marginal*) Європейського Центрального Банку, до якої мають бути додані три відсотки.

З ЦИХ МОТИВІВ СУД ОДНОГОЛОСНО:

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Визнає* заяви прийнятними;
3. *Вирішує*, що було порушення п. 1 статті 6 Конвенції;
4. *Вирішує*, що було порушення статті 1 Протоколу № 1 у справі п. Косаревського (заява № 26996/04);
5. *Вирішує*, що було порушення статті 13 Конвенції у справі п. Косаревського (заява № 26996/04);
6. *Вирішує*, що:

а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним, відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити такі суми:

- пані Косаревській – залишок боргу, присудженого їй рішенням суду, яке було винесене на її користь, 558 ЄВРО (п'ятсот п'ятдесят вісім ЄВРО) у якості відшкодування моральної шкоди і 19 ЄВРО (дев'ятнадцять ЄВРО) на відшкодування судових витрат;
- пану Богуцькому – борг, що лишається відповідно до судового рішення на його користь;
- п. Косаревському – 828 ЄВРО (вісімсот двадцять вісім ЄВРО) у якості відшкодування моральної шкоди і 11 ЄВРО (одинадцять ЄВРО) на відшкодування судових витрат;
- плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника, конвертовані в українську гривню на день здійснення платежу;

б) на суму нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці (*le taux égal a celui de la facilité de prêt marginal*) Європейського Центрального Банку плюс три відсотки з часу, коли закінчиться вищезгадані три місяці, і до моменту повного розрахунку.

5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено французькою мовою, повідомлено письмово 6 грудня 2005 року відповідно до положень пунктів 2 та 3 статті 77 Регламенту.

**С. Долле /S. Dollé/
Секретар секції**

**Ж.-П. Коста /J.-P. Costa/
Голова секції**